

EUROOPA KOHTU OTSUS

27. mai 1981*

Liidetud kohtuasjades 142 ja 143/80,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Corte d'appello di Milano eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevates menetlustes järgmiste poolte vahel:

ühelt poolt

Amministrazione delle Finanze dello Stato

ja

teiselt poolt

Essevi SpA, registrijärgne asukoht Milano (kohtuasi 142/80)

ja

Carlo Salengo, Genovas registreeritud ettevõtja (kohtuasi 143/80),

saada eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 95 tõlgendamise kohta seoses imporditud kangetelt alkoholsetelt jookidelt võetavat riigimaksu käsitlevate Itaalia õigusaktidega,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart ja T. Koopmans, kohtunikud A. O'Keefe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due ja U. Everling,

kohtujurist: F. Capotorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

[...]

Põhjendused

1 Oma kahe 19. veebruari 1980. aasta korraldusega, mis saabusid Euroopa Kohtusse 12. juunil, saatis Corte d'appello di Milano EMÜ asutamislepingu artikli 177 kohaselt Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks mõningad küsimused EMÜ asutamislepingu artiklite 95 ja 169 tõlgendamise kohta, et teha kindlaks, kas Itaalia õigusaktide kohase veinist destilleeritud kangete alkoholsete jookide erineva maksustamise jätkamine on asutamislepinguga kooskõlas.

2 Kohtuasja toimikust nähtub, et põhikohtuasja kostjateks olevad kaks ettevõtjat importisid, esimene neist ajavahemikul 1. märtsist 1962 kuni 1. detsembrini 1967 ja teine ajavahemikul 18. aprillist 1960 kuni 25. oktoobrini 1971, Prantsuse päritolu konjakit ning maksid selle eest seadusega „esimese kategooria” etüülalkoholile ette nähtud makse ehk makse sellistelt kangetelt alkoholsetelt jookidelt, mis ei vasta päritolu ja tootmisega seotud konkreetsetele nõuetele, kuna need on toodetud väljaspool riigi territooriumi ning seetõttu ei saa neid tootmisetapil kontrollida.

3 Põhikohtuasja kostjad esitasid Tribunale di Milanole hagi maksude tagastamise nõudes, tuginedes väitele, et eespool nimetatud ajavahemikel on rikutud EMÜ asutamislepingu artiklit 95, ning saavutasid vastavalt 26. jaanuaril ja 1. juunil 1978 kohtuvõidu Itaalia maksuameti üle, keda kohustati ebaõigesti võetud makse tagastama.

4 Maksuamet esitas 31. augustil 1978 nende otsuste peale apellatsioonkaebuse ning tugines kohtumenetluses Corte suprema di cassazione kohtupraktikale, kes oma 1. märtsi 1979. aasta otsustes nr 1317, 1318 ja 1321 oli leidnud, et vaidlusalune maksusüsteem on ühenduse õiguse kohaselt õiguspärane. Maksuamet väitis sel menetlusetapil, et Euroopa Ühenduste Komisjon tunnustas oma 28. veebruari 1969. aasta arvamuses Itaalia Vabariigi õigust kehtestada kõnealune maks kangete alkoholsete jookide sektoris põllumajanduspoliitilise vahendina ning vaidlusalust erineva maksustamise süsteemi ajutiselt säilitada. Ta leidis, et komisjon tunnustas nimetatud süsteemi selgesõnaliselt ühenduse õiguse sätetega kokkusobiva „abina”, mistõttu Prantsusmaalt imporditud kangetelt alkoholsetelt jookidelt on seda riigimaksu võetud õiguspäraselt.

5 Corte d'appello leiab, et eespool nimetatud asjaoludest ei piisa talle esitatud probleemi täielikuks lahendamiseks. Ta juhib tähelepanu, et kuigi komisjon tunnustas oma 28. veebruari 1969. aasta arvamuses Itaalia õigust säilitada vaidlusalune maksusüsteem ja jätkata selle kohaldamist põllumajanduspoliitilise vahendina, on pärast nimetatud kuupäeva ilmnunud

mitmeid uusi asjaolusid. Sellega seoses viitab ta Euroopa Kohtu 15. oktoobri 1969. aasta otsusele kohtuasjas 16/69 *Komisjon v Itaalia* (1969) EKL 377, milles leiti, et kanged alkohoolsed joogid, liköörid ja muud alkohoolsed joogid ei ole põllumajandustooted asutamislepingu tähenduses, ning 19. detsembri 1974. aasta otsusele kohtuasjas 48/74 *Charmasson* (1974) EKL 1383, mille kohaselt liikmesriikidevahelise kaubanduse tõkked on pärast üleminekuperioodi lõppu ühisturuga kokkusobimatud, isegi juhul, kui kõnealused tõkked moodustavad osa siseriiklikust turukorraldusest, ning lõpetuseks põhjendatud arvamusel, mille komisjon saatis Itaalia Vabariigile 31. juulil 1978 ning mis käsitleb erinevat maksustamist seoses riigimaksu ja tootmismaksu samaaegse rakendamisega.

6 Neid uusi asjaolusid ja maksuameti esitatud argumente silmas pidades palus Corte d'appello Euroopa Kohtult eelotsust järgmistes küsimustes:

„– Esiteks, milline mõju on eespool nimetatud komisjoni arvamustel, mis on esitatud vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 169; kas Itaalia on rikkunud EMÜ asutamislepingu artiklit 95, kohaldades teistest riikidest imporditavatele veinist destilleeritud kangetele alkohoolsete jookidele maksusüsteemi, millega on ette nähtud riigimaks suurusega 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta (alates 1976. aasta märtsist 90 000 Itaalia liiri), mida ei ole ette nähtud sarnastele kodumaistele toodetele ja neilt ei võeta;

kas pärast teise etapi saabumist, mida artikli 95 kolmandas lõigus nimetatakse sama artikli esimese ja teise lõiguga ette nähtud võrdse maksustamise põhimõttega vastuolus olevate siseriiklike sätete kaotamise lõpptähtpäevaks, võib Itaalia erandkorras jätkata senist diskrimineerimist seoses veinist destilleeritud kangete alkohoolsete jookide impordiga”.

Mõningad kohtuasjade taustaga seotud asjaolud

7 Itaalia valitsuse poolt Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et komisjon saatis 8. mail 1968 Itaalia välisministrile järgmise kirja:

„Oleksin tänulik, kui juhiksite Itaalia valitsuse tähelepanu alljärgnevatele kangete alkohoolsete jookide maksustamisega seotud teemadele.

Kangete alkohoolsete jookide maksustamist käsitlevates Itaalia õigusaktides sätestatakse, et neile jookidele kehtib riigimaks suurusega 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta ning tootmismaks suurusega 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta. Teatavatele toodetele, sealhulgas veinist ja viinamarjade pressimisjääkidest destilleeritud kangetele alkohoolsetele jookidele, on ette nähtud mitmeid maksusoodustusi. Need kanged alkohoolsed joogid on riigimaksudest vabastatud ning neile kohaldatakse tootmismaksu suurusega 53 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta, kui tegemist on veinist destilleeritud kangete alkohoolsete jookidega, ning 50 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta, kui tegemist on viinamarjade pressimisjääkidest destilleeritud kangete alkohoolsete jookidega.

Imporditavatelt veinist ja viinamarjade pressimisjääkidest destilleeritud kangetelt alkohoolsetelt jookidelt võetakse riigimaksu, mille suurus on 60 000 Itaalia liiri hektoliitri

puhta alkoholi kohta, ja tootmismaksu, mille suurus on 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta.

See eristav süsteem, millega imporditavad tooted seatakse ebasoodsasse olukorda, on vastuolus asutamislepingu artikliga 95 ...

Komisjon on 4. novembri 1965. aasta kirjaga Itaalia valitsusele juba esitanud oma märkused nimetatud probleemide kohta. Itaalia alalise esinduse 12. veebruari 1966. aasta kirjaga teavitas Itaalia valitsus komisjoni oma seisukohtadest. Itaalia valitsuse teatel on kangete alkoholsete jookide erineva maksustamise eesmärk võimaldada erinevate alkoholitootmise toorainete kasutamist sel otstarbel ning tagada seeläbi teatavate toorainete müük, mida saab kasutada põllumajandusliku alkoholi tootmiseks. Seepärast saab kõnealuse eristusüsteemi kaotada üksnes juhul, kui ühise põllumajanduspoliitika raames võetakse vastu kanget alkoholi käsitlevad sätted, mis võtavad arvesse Itaalia põllumajanduslikke huve antud sektoris. Teiseks väitsid Itaalia ametivõimud, et ka teistes liikmesriikides esineb vähemalt sama tõsist diskrimineerimist, mida põhjustab näiteks vastavate monopolide olemasolu Prantsusmaal ja Saksamaal.

Komisjon ei eita täielikult, et Itaalias on kangete alkoholsete jookidega seotud põllumajanduslikke probleeme. Seepärast on ta seisukohal, et Itaalia õigusaktidega ette nähtud erinevat maksustamist, mis tuleneb riigimaksu kohaldamisest, võib ajutiselt lubada, kuna see riigimaks on nii-öelda Itaalia põllumajanduspoliitiline vahend kangete alkoholsete jookide valdkonnas, võimaldades neid jooke turul müüa olenemata nende päritolust ja tooraine maksumusest.

Põllumajanduslike vajadustega ei ole siiski võimalik õigustada kõiki eespool nimetatud maksustamiserinevusi kodumaiste ja imporditud toodete vahel. Põllumajanduse vajadused rahuldab juba üksnes imporditud toodetelt makstav riigimaks. Seepärast ei saa põllumajanduslikele kaalutlustele tugineda ühtlasi ka tootmismaksu osas, et põhjendada erinevat maksustamist, mis kahjustab veinist ja viinamarjade pressimisjääkidest destilleeritud kangeid alkoholseid importjooke ning vermuti ja marsala sarnaseid importtooteid.

Neist põhjendustest lähtudes leiab komisjon, et Itaalia Vabariik on rikkunud oma asutamislepingust tulenevaid kohustusi seoses veinist ja viinamarjade pressimisjääkidest destilleeritud kangete alkoholsete jookide tootmismaksu vähendamise ning vermuti ja marsala valmistamiseks kasutatava alkoholi tootmismaksu vähendamisega. Seepärast palub komisjon vastavalt asutamislepingu artiklile 169 Itaalia Vabariigi valitsusel esitada oma märkused nimetatud küsimustes ühe kuu jooksul alates käesoleva kirja saamisest. Komisjon jätab endale õiguse esitada vajadusel pärast nende märkuste läbivaatamist asutamislepingu artikli 169 kohane põhjendatud arvamus.”

8 Kuna Itaalia valitsus ei võtnud komisjoni nõudmistele vastavaid meetmeid, koostas komisjon 28. veebruaril 1969 EMÜ asutamislepingu artikli 169 kohaselt järgmise põhjendatud arvamuse kangete alkoholsete jookide tarbimise maksustamise kohta:

„Itaalias kehtib kodumaistele kangetele alkoholsetele jookidele riigimaks suurusega 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta ning tootmismaks suurusega 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta. Seadusega on ette nähtud mitmeid maksusoodustusi, eelkõige veinist ja viinamarjade pressimisjääddest destilleeritud kangete alkoholsete jookidele, mis on riigimaksust vabastatud ning millele kohaldatakse tootmismaksu suurusega 53 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta, kui tegemist on veinist destilleeritud kangete alkoholsete jookidega, ning 50 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta, kui tegemist on viinamarjade pressimisjääddest destilleeritud kangete alkoholsete jookidega.

Teiselt poolt kehtib Itaaliasse imporditavatele veinist ja viinamarjade pressimisjääddest destilleeritud kangetele alkoholsetele jookidele riigimaks suurusega 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta ning tootmismaks suurusega 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta.

Komisjon juhtis juba novembris 1965 Itaalia valitsuse tähelepanu kõnealuse süsteemi diskrimineerivale iseloomule.

Seejärel algatas komisjon 8. mai 1968. aasta kirjaga EMÜ asutamislepingu artikli 95 rikkumismenetluse vastavalt asutamislepingu artiklile 169. Oma vastuses, mis sisaldub Itaalia alalise esinduse 23. juuli 1968. aasta kirjas, teatas Itaalia valitsus komisjonile, et ta ei kavatse kõnealuseid maksuerinevusi kaotada enne, kui muudetakse Saksamaal ja Prantsusmaal selles valdkonnas kehtivaid riiklikke monopole ning kehtestatakse antud sektoris ühine põllumajanduspoliitika ...

Esitatud argumendid ei mõjuta asjaolusid, millel põhinevad komisjoni 8. mai 1968. aasta kirjas esitatud seisukohad, välja arvatud ühes aspektis. Eelkõige tuleb rõhutada, et liikmesriik ei saa oma asutamislepingust tulenevate kohustuste täitmatajätmist põhjendada sellega, et teistes liikmesriikides esineb samalaadseid rikkumisi.

Mis puutub väitesse, et Itaalia rakendab kangete alkoholsete jookide valdkonnas maksustamise kaudu oma põllumajanduspoliitikat ning ei saa oma seisukohta muuta, kui ei rakendata ellu kangete alkoholsete jookidega seotud ühist põllumajanduspoliitikat, siis komisjon on oma eespool nimetatud 8. mai 1968. aasta kirjas juba tunnistanud, et Itaalia on tõepoolest õigus kasutada selles sektoris oma põllumajanduspoliitika vahendina kõnealust maksu ning säilitada selles kontekstis ajutiselt riigimaksust tulenevad maksuerinevused, mille ulatus on kuni 60 000 Itaalia liiri hektoliitri puhta alkoholi kohta. Selline maksustamine võimaldab müüa kangeid alkoholseid jooke enam-vähem võrdse hinnaga, olenemata nende omahinnast.”

9 Edasi järeltas komisjon oma põhjendatud arvamuses, et maksusüsteemi mitmesugustes riigimaksuga mitteseotud aspektides on Itaalia valitsus rikkunud asutamislepingust tulenevaid kohustusi. Tuleb märkida, et põhjendatud arvamuse alusel ei algatatud menetlust Euroopa Kohtus.

10 Komisjon saatis 31. juulil 1975 Itaalia valitsusele artikli 169 esimese lõigu kohase uue teatise, milles artiklis 95 sätestatud diskrimineerimisvastast reeglit silmas pidades esitati Itaalias kangetele alkoholsetele jookidele kehtiva maksusüsteemi suhtes teatavaid vastuväiteid seoses tootmismaksu, tavalise riigimaksu ja erilise riigimaksuga ning nõuti, et Itaalia valitsus lõpetaks diskrimineerimise, mida kõnealune süsteem põhjustab teistest liikmesriikidest imporditud toodete osas.

11 Kuna sammud, mida Itaalia ametivõimud vastuseks selle uue meetmega seoses võtsid, komisjoni täielikult ei rahuldanud, esitas ta 31. juulil 1978 maksuerinevusi käsitleva põhjendatud arvamuse, mis on seotud tootmismaksu ja riigimaksu võtmisega kangetelt alkoholsetelt jookidelt. Nagu ka eelmisel korral, ei algatatud põhjendatud arvamuse alusel menetlust Euroopa Kohtus.

12 Itaalia valitsus on Euroopa Kohtule väitnud, et vaidlusalune maksusüsteem on tegelikult pelgalt põllumajanduslik abi, mida antakse üksnes kodumaisele toodangule ette nähtud maksusoodustuse kaudu. Ta leiab, et 28. veebruari 1969. aasta põhjendatud arvamus toetab seda abisüsteemi ning kuna vastupidised meetmed puuduvad, on kõnealune luba endiselt kehtiv, mistõttu siseriiklikud kohtud peavad selle kehtivust tunnustama. Isegi kui luba puudub, võib kõnealust abi jätkata tulenevalt artiklist 93, kuna see kehtis enne asutamislepingu jõustumist.

Komisjoni poolt vastu võetud seisukohtade ja artiklis 169 sätestatud korras esitatud arvamuste mõju

13 Corte d'appello soovib oma küsimustega esmalt teada saada, milline õiguslik mõju ja tähendus on arvamustel, mille komisjon on esitanud asutamislepingu artikli 169 alusel, mis käsitleb kohustuste rikkumise korral riigi suhtes menetluse algatamist. Täpsemalt soovitakse küsimusega teada saada, milline õiguslik mõju sellisel kinnitusel, mille komisjon andis oma 8. mai 1968. aasta ametliku teatise ning 28. veebruari 1969. aasta arvamusega vastavalt asutamislepingu artiklile 169, lubades Itaaliale ajutiselt säilitada niinimetatud „erineva maksustamise” süsteemi.

14 Artiklis 169 sätestatakse, et kui komisjoni arvates on liikmesriik rikkunud asutamislepingust tulenevaid kohustusi, „esitab ta selle kohta oma põhjendatud arvamuse, olles andnud asjassepuutuvalle riigile võimaluse esitada oma seisukoht”. Samas artiklis lisatakse, et kui asjassepuutuv riik ei järgi esitatud arvamust komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse.

15 Selle eelmenetluse eesmärk, mis kuulub komisjonile artikliga 155 määratud järelevalvefunktsiooni üldisse raamistikku, on esiteks anda liikmesriigile võimalus põhjendada oma seisukohta ning, kui vaja, võimaldada komisjonil veenda liikmesriiki asutamislepingu nõudeid vabatahtlikult täitma. Kui need jõupingutused lahenduseni ei vii, on põhjendatud arvamuse eesmärk määratleda vaidluse sisu.

16 Teiselt poolt ei ole komisjon pädev artikli 169 kohaste arvamuste või selle menetluse raames esitatavate muude arvamusalaldustega lõplikult kindlaks määrama, millised on liikmesriigi õigused ja kohustused, ega andma liikmesriigile tagatise seoses konkreetse käitumisviisi vastavusega asutamislepingule. Asutamislepingu artiklitega 169 ja 171 ette nähtud süsteemi kohaselt saab liikmesriigi õigused ja kohustused kindlaks määrata ning liikmesriikide käitumist hinnata üksnes Euroopa Kohus.

17 Veel vähem saab komisjon oma vastuvõetud seisukohtadega ja arvamustega, mida ta on kohustatud esitama artikli 169 kohaselt, vabastada liikmesriiki asutamislepinguga ette nähtud kohustuste täitmisest. Eelkõige ei saa sellised kinnitused välistada üksikisikute õigust tugineda kohtumenetluses neile asutamislepinguga antud õigustele, et vaidlustada liikmesriigi seadusandlikke või haldusmeetmeid, mis võivad olla ühenduse õigusega kokkusobimatud.

18 Esitatud küsimuste esimesele osale tuleb seega vastata, et komisjoni poolt artikli 169 alusel esitatud arvamustel on õiguslik mõju üksnes seoses asutamislepingust tulenevaid kohustusi väidetavalt rikkunud riigi vastu Euroopa Kohtus menetluse algatamisega ning komisjon ei saa nimetatud menetluse raames vastu võetud arvamusega vabastada liikmesriiki kohustustest ega piirata üksikisikutele asutamislepinguga antud õigusi.

Kangete alkoholsete jookide erineva maksustamise süsteemi vastavus artiklile 95

19 Esitatud küsimuste teise osaga soovitakse teada, kas liikmesriik võib teistest liikmesriikidest pärinevatele kangetele alkoholsetele jookidele kehtestada maksu, millest sarnased kodumaised tooted on osaliselt või täielikult vabastatud.

20 Euroopa Kohtule eelotsuseküsimuste esitamist käsitlevatest korraldustest nähtub, et kahtluse alla ei seata imporditud toote (antud juhul Prantsuse päritolu konjaki) ja konkureeriva kodumaise toote (antud juhul venist või viinamarjade pressimisjäädikdest destilleeritud kanged alkoholised joogid) sarnasust artikli 95 tähenduses. Itaalia valitsuse esitatud andmetest nähtub, et kaht liiki toodetele kohaldatava maksusüsteemi aluseks on asjaolu, et imporditud kangeteid alkoholseid jooke, mis on liigitatud „esimese kategooria kangeteks alkoholseteks jookideks”, maksustatakse täismääraga, samas kui sarnased kodumaised kanged alkoholised joogid, mis liigitatakse „teise kategooria kangeteks alkoholseteks jookideks”, on riigimaksust vabastatud tulenevalt asjaolust, et sellesse kategooriasse saab liigitada üksnes neid kangeid alkoholseid jooke, mille suhtes on võimalik tootmisetapil Itaalia territooriumil kontrolli teostada.

21 Nagu Euroopa Kohus on reas järjepidevates otsustes märkinud (viimati 14. jaanuari 1981. aasta otsuses kohtuasjas 104/79 *Chemical Farmaceutici SpA*), ei piira ühenduse õigus praegusel arenguetapil liikmesriikide õigust kehtestada maksusätteid, mis teevad teatavatel toodetel vahet objektiivsete kriteeriumite alusel, näiteks kasutatud tooraine liigi või kasutatud tootmisprotsesside alusel. Selline vahetegemine on ühenduse õigusega kooskõlas, kui sellel on majanduspoliitilised eesmärgid, mis on iseenesest kooskõlas asutamislepingu nõuete ja teiseste õigusaktidega, ning kui üksikasjalikud eeskirjad võimaldavad vältida teistest

liikmesriikidest pärineva impordi otsest või kaudset diskrimineerimist või konkureeriva kodumaise toodangu mis tahes kaitset.

22 Kui seada maksuvabastus või maksusoodustus sõltuvusse võimalusest tootmist riigi territooriumil kontrollida, siis on tegemist tingimusega, millele teistest liikmesriigist pärinevad sarnased tooted ei saa põhimõtteliselt vastata. Selline tingimus välistab juba eos võimaluse, et need tooted võiksid saada kõnealust maksusoodustust, ning võimaldab seda soodustust üksnes kodumaisele toodangule. Seepärast on selge, et niisugune maksusüsteem on olemuselt diskrimineeriv ning kuulub seega artiklis 95 sätestatud keelu alla.

23 Esitatud küsimuste teisele osale tuleb seega vastata, et maksusüsteem, mille korraldus võimaldab maksuvabastusi või maksusoodustusi üksnes kodumaisele toodangule, on asutamislepingu artikliga 95 keelatud diskrimineerimine.

Artikli 95 ajaline mõju ning seos abisüsteemiga

24 Esitatud küsimuste kolmanda osaga soovitakse teada, kas pärast artikli 95 kolmanda lõiguga ette nähtud perioodi lõppemist oleks olnud võimalik lubada liikmesriigil erandina jätkata senist diskrimineerimist veinist destilleeritud kangetele alkoholsetele jookidele kohaldatava maksusüsteemi abil.

25 Kohtuasja toimikust ja Itaalia valitsuse poolt Euroopa Kohtu menetluse käigus esitatud argumentidest nähtub, et siseriiklik kohus soovib teada saada, kas komisjoni 8. mai 1968. aasta kirjas ja 28. veebruari 1969. aasta põhjendatud arvamuses esitatud seisukohta seoses niinimetatud „erineva maksustamise” süsteemi säilitamisega riigimaksu osas võib käsitada loana anda asutamislepingu artiklites 92 ja 93 sätestatud abi ka pärast artikli 95 kolmanda lõigus sätestatud perioodi lõppu.

26 Artikli 95 kolmandas lõigus sätestatakse, et „hiljemalt teise etapi alguses tühistavad või muudavad liikmesriigid kõik käesoleva lepingu jõustumise ajal kehtivad sätted, mis on vastuolus eespool esitatud eeskirjadega”.

27 Sellest sättest tuleneb, et hiljemalt 31. detsembriks 1961 oleksid liikmesriigid pidanud oma õigusaktidest ja maksukorraldusest kaotama kõik meetmed, mis ei olnud kooskõlas artikli 95 esimeses kahes lõigus sätestatud diskrimineerimisvastase reegluga. Seega jõustusid viimatinimetatud sätted sellest kuupäevast alates täielikult ning üksikisikud võivad neile vaidlustes liikmesriikidega tugineda.

28 Itaalia riigi poolt nii siseriiklikus kohtus kui ka Euroopa Kohtus esitatud argument, et komisjoni 8. mai 1968. aasta kirja ja 28. veebruari 1969. aasta põhjendatud arvamusega lubatud erand on luba anda asutamislepingu kohast abi, ei ole faktiliselt ja õiguslikult vastuvõetav. Sellega seoses piisab, kui märkida, et asutamislepinguga ette nähtud süsteemi kohaselt ei saa liikmesriik kehtestada ega lubada abi, mis oma olemuselt on teistest liikmesriikidest pärinevate toodete maksualane diskrimineerimine.

29 Esitatud küsimuste kolmandale osale tuleb seega vastata, et artikli 95 kolmanda lõigu kohaselt jõustus kõnealuse artikli esimeses kahes lõigus sätestatud diskrimineerimisvastane reegel alates 1. jaanuarist 1962 täielikult ning ühelgi liikmesriigil ei saa lubada pärast seda kuupäeva säilitada senist maksualast diskrimineerimist teistest liikmesriikidest pärinevate kangete alkoholsete jookide impordile kohaldatava süsteemi raames.

Käesoleva kohtuotsuse ajaline mõju

30 Euroopa Kohtule esitatud märkustes on Itaalia valitsus palunud, et kui Euroopa Kohus peaks leidma, et komisjoni seisukohad seoses käesoleva juhtumi puhul artiklis 95 sätestatud keelu kohaldamisega ei oma mingit mõju, peaks ta oma otsuse mõju piirama üksnes edaspidise ebaõige maksustamisega, tunnustades samas komisjoni poolt lubatud erandi pöördumatuid tagajärgi möödunud aja osas.

31 Sellega seoses tugineb ta esiteks pretsedendile, mis loodi 8. aprilli otsusega kohtuasjas 43/74 *Defrenne* (1976) EKL 455, kus Euroopa Kohus leidis üldist õiguskindluse põhimõtet silmas pidades, et ta on erandjuhtudel pädev piirama asjaomaste isikute õigust tugineda Euroopa Kohtu otsustele. Itaalia valitsus leiab, et antud juhul tuleb lisaks arvesse võtta vajadust kaitsta tema õigustatud ootust seoses maksualase meetmega, milleks ühenduse täitevorgan on andnud selgesõnalise loa.

32 Teiseks juhib Itaalia valitsus tähelepanu asjaolule, et importijad on kõnealused maksud kaubandusse edasi kandnud, mistõttu nende tagastamisega seataks raske koorem Itaalia eelarvele, ilma et sellest saaksid vastavat kasu tarbijad, kes on lõppkokkuvõttes ainsad, keda kõnealune maksualane meede on kahjustanud.

33 Esimese argumendiga seoses tuleb meenutada, et asutamislepingu vastava sätte, nimelt artikli 95, ning selle vahetu kohaldamise küsimuses on olemas pikaajaline, järjepidev ja mitmekesine pretsedendiõiguse kogum, millega on kõrvaldatud kõik nimetatud sätte kohaldamisalaga seotud kahtlused. Sellega seoses piisab, kui meenutada, et juba 14. detsembri 1962. aasta otsuses liidetud kohtuasjades 2 ja 3/62 *Komisjon v Luksemburgi Suurhertsogiriik ja Belgia Kuningriik* (1962) EKL 425, seega samal ajal, kui vaidlusaluseid makse võeti, rõhutas Euroopa Kohus asutamislepingu selle sättega kaasnevaid rangeid tingimusi.

34 Käesoleva vaidluse objektiks olevate maksualaste meetmetega seoses tuleb märkida, et isegi kui komisjon on suutnud alates 4. novembrist 1965 nende tingimuste osas võetud seisukohtadega luua Itaalia valitsusele mulje õiguspärasusest, ei võimalda pärast seda kuupäeva ühenduse tasandil ja siseriiklikul tasandil seoses kõnealuste meetmete ühenduse õiguse kokkusobivusega tekkinud ebaselgus Itaalia valitsusel antud juhul tugineda õiguskindluse või õigustatud ootuse aspektidele, et õigustada käesoleva kohtuotsuse kehtivuse ajalist piiramist.

35 Mis puutub väitesse, et maksud, mille tagastamist põhikohtuasja kostjad nõuavad, on kandunud üle tarbijatele, siis tuleb märkida, et antud küsimuses ühenduse õiguskorraga

tagatud õiguste kaitse ei nõua õigusvastaselt võetud maksude tagastamise otsust juhul, kui sellega kaasneks õigustatud isikute alusetu rikastumine. Seega ei takista ühenduse õigus siseriiklikel kohtutel oma siseriiklikke õigusaktide kohaselt arvesse võtmast asjaolu, et maksukohustuslasest ettevõtjal on olnud võimalik lisada õigusvastaselt võetud maksud oma hindadele ning kanda need üle ostjatele (27. märtsi 1980. aasta otsus kohtuasjas 61/79 *Amministrazione delle Finanze v Denkvit Italiana* (1980) EKL 1205).

Kohtukulud

36 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Itaalia Vabariigi ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille Corte d'appello di Milano talle oma 19. veebruari 1980. aasta korraldustega esitas, otsustab:

1. Komisjoni poolt artikli 169 alusel esitatud arvamustel on õiguslik mõju üksnes seoses asutamislepingust tulenevaid kohustusi väidetavalt rikkunud riigi vastu Euroopa Kohtus menetluse algatamisega. Komisjon ei saa nimetatud menetluse raames vastu võetud seisukohtadega vabastada liikmesriiki kohustustest ega piirata üksikisikutele asutamislepinguga antud õigusi.

2. Maksusüsteem, mille korraldus võimaldab maksuvabastusi või maksusoodustusi üksnes kodumaisele toodangule, on asutamislepingu artikliga 95 keelatud diskrimineerimine.

3. EMÜ asutamislepingu artikli 95 kolmanda lõigu kohaselt jõustus kõnealuse artikli esimeses kahes lõigus sätestatud diskrimineerimisvastane reegel täielikult alates 1. jaanuarist 1962. Pärast seda kuupäeva ei saanud lubada liikmesriigil säilitada senist maksualast diskrimineerimist teistest liikmesriikidest pärinevate kangete alkoholsete jookide impordile kohaldatava süsteemi raames.

Mertens de Wilmars

Pescatore

Mackenzie Stuart

Koopmans

O'Keefe

Bosco

Touffait

Due

Everling

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. mail 1981 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

J. Mertens de Wilmars